

Nadszedł czas, aby zagwarantować, by sztuczna inteligencja działała na rzecz Europejczyków

Od śledzenia jak rozprzestrzeniła się COVID-19 aż po podejmowanie decyzji o tym, kto otrzyma zasiłek socjalny, sztuczna inteligencja (SI) ma wpływ na życie milionów Europejczyków. Automatyzacja może usprawnić podejmowanie decyzji. SI może jednak być również źródłem pomyłek i prowadzić do nierównego traktowania, a decyzje podjęte przy jej pomocy mogą okazać się trudne do podważenia. Nowy raport Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) uwidacznia brak jasności do wpływu SI na prawa obywateli, nawet wśród organizacji korzystających z SI. FRA wzywa decydentów do udzielenia dokładniejszych wskazówek co do tego, w jaki sposób obecnie obowiązujące przepisy mają zastosowanie do SI i do zapewnienia, że wszelkie przyszłe uregulowania prawne w dziedzinie SI będą chronić prawa podstawowe.

„SI nie jest nieomylna, tworzą ją ludzie – a ludzie popełniają błędy. Dlatego wszyscy powinniśmy wiedzieć, kiedy SI jest wykorzystywana, jak działa oraz w jaki sposób można zaskarżyć automatycznie wydane decyzje. UE powinna wyjaśnić, jak stosować obecnie obowiązujące przepisy prawa w odniesieniu do SI. Organizacje natomiast powinny badać, zarówno na etapie tworzenia, jak i korzystania z SI, w jaki sposób ich technologie mogą naruszać prawa obywateli”, mówi dyrektor FRA [Michael O’Flaherty](#). *„Mamy okazję tak ukształtować SI, aby nie tylko przestrzegała praw człowieka i praw podstawowych, ale także je chroniła i upowszechniała”.*

W raporcie FRA pt. [„Getting the future right – Artificial intelligence and fundamental rights”](#) (Naprawić przyszłość – Sztuczna inteligencja a prawa podstawowe) określono niebezpieczeństwa związane z wykorzystywaniem SI, na przykład w dziedzinach prognozowania przestępczości, diagnostyki medycznej, usług socjalnych i targetowania reklam. W raporcie zaapelowano do UE i państw członkowskich o:

- **Zapewnienie, że SI będzie przestrzegać WSZYSTKICH praw podstawowych** – SI może naruszać wiele praw, nie tylko tych związanych z prywatnością lub ochroną danych. Może również dyskryminować i utrudniać wymierzenie sprawiedliwości. Należy wziąć to pod uwagę, tworząc wszelkie przyszłe regulacje prawne w zakresie SI, a także zagwarantować, że takie regulacje będą zawierać skuteczne zabezpieczenia.
- **Zagwarantowanie możliwości zaskarżenia decyzji podjętych przez SI** – obywatele powinni wiedzieć, w jakich sytuacjach i w jaki sposób wykorzystywana jest SI, a także jak i do kogo można złożyć skargę. Organizacje korzystające z SI powinny mieć sposobność, aby wyjaśnić proces podejmowania decyzji przez ich systemy.
- **Dokonywanie oceny SI, zarówno przed jej wdrożeniem jak i w trakcie korzystania, w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania** – instytucje publiczne i organizacje prywatne powinny przeprowadzać oceny co do możliwości naruszenia praw podstawowych przez SI.
- **Zapewnienie bardziej szczegółowych wytycznych dotyczących zasad ochrony danych** – UE powinna dodatkowo doprecyzować, jak stosować przepisy dotyczące ochrony danych w odniesieniu do SI. Należy również jasno opisać konsekwencje automatycznie podejmowanych decyzji, a także doprecyzować prawo do weryfikacji przez człowieka decyzji wydanej z wykorzystaniem SI.
- **Zbadanie, czy SI może być źródłem dyskryminacji** – świadomość, że SI może prowadzić do dyskryminacji, a także skutków, jakie mogą się z tym wiązać, jest względnie niska. Należy

przeznaczyć dodatkowe środki na badania w zakresie potencjalnych dyskryminujących skutków korzystania z SI, aby Europa mogła się przed nimi ustrzec.

- **Stworzenie skutecznego systemu nadzoru** – UE powinna zainwestować we wspólny system, który umożliwiłby nadzór nad przedsiębiorstwami i organami administracji publicznej korzystającymi z SI. Władze powinny wyposażyć organy nadzoru w adekwatne środki i zasoby do wykonywania swoich obowiązków.

Raport jest częścią [projektu prowadzonego przez FRA, poświęconego sztucznej inteligencji oraz dużym zbiorom danych](#). Zostało ono opracowane na podstawie ponad 100 wywiadów z przedstawicielami organizacji z sektora publicznego i prywatnego, które już korzystają z SI. Raport zawiera również spostrzeżenia ekspertów zaangażowanych w monitorowanie potencjalnych naruszeń praw podstawowych. Analiza przedstawiona w raporcie została opracowana w oparciu o rzeczywiste przypadki wykorzystania SI w Estonii, Finlandii, Francji, Niderlandach i Hiszpanii.

W dniu 14 grudnia FRA wraz z niemiecką prezydencją w Radzie UE organizują konferencję [SI po europejsku: Ochrona praw podstawowych w erze sztucznej inteligencji](#).

Aby uzyskać dodatkowe informacje, prosimy o kontakt przez: media@fra.europa.eu / Tel.: +43 1 580 30 653